

Верховна Рада України

Комітет з питань охорони здоров'я

РЕЗОЛЮЦІЯ «КРУГЛОГО СТОЛУ» НА ТЕМУ:

«Психологічна реабілітація та психіатрична допомога учасникам АТО. Шляхи зменшення рівня суїцидів серед військовослужбовців та демобілізованих із зони АТО»

18 вересня 2017 року відбулося засідання «круглого столу» на тему: «Психологічна реабілітація та психіатрична допомога учасникам АТО. Шляхи зменшення рівня суїцидів серед військовослужбовців та демобілізованих із зони АТО», участь в якому взяли народні депутати України, представники Міністерства соціальної політики України, Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Українського науково-дослідного інституту соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України, Українського державного медико-соціального центру ветеранів війни, обласних госпіталів для ветеранів війни, регіональних центрів допомоги учасникам АТО, а також фахівці та експерти національного та міжнародного рівня, представники громадськості, благодійних організацій, ЗМІ, інші зацікавлені особи.

Учасники «круглого столу» обговорили питання організації психологічної реабілітації та надання психіатричної допомоги учасникам АТО і шляхи зменшення рівня суїцидів серед військовослужбовців та демобілізованих із зони АТО, зокрема: досвід Збройних Сил України та МВС України у цій сфері; результати досліджень Українського науково-дослідного інституту соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України щодо поширеності ПТСР, розладів психіки та поведінки серед учасників АТО (*в 2015-2016 рр.*) та суїцидальної поведінки учасників АТО (*за даними матеріалів кримінальних проваджень 2015-2017 рр.*); питання психологічного захисту населення в роботі Державної служби надзвичайних ситуацій України; практичний досвід комплексної реабілітації демобілізованих учасників АТО в мережі госпіталів ветеранів війни, у тому числі досвід надання медичної, психологічної, психіатричної та реабілітаційної допомоги учасникам АТО у Вінницькій та Кіровоградській областях.

Учасники «круглого столу» констатували, що конфлікт на Сході України актуалізував проблему посттравматичного стресового розладу (ПТСР). Надзвичайні психоемоційні навантаження в зоні бойових дій, пов'язані з фізичними травмами, втратою побратимів, позбавленням сну, неспівпадінням очікувань по поверненню, призвели до зростання кількості учасників АТО з посттравматичними психічними розладами, які потребують своєчасної та ефективної лікувально-реабілітаційної допомоги, а також до активізації суїцидів серед військовослужбовців з числа учасників АТО.

За даними Українського НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України, майже 85% суїцидів скоюють учасники АТО у віці до 40 років, при цьому

51% цих суїцидів скоюється у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння. Серед механізмів суїциду значно переважає поранення від вогнепальної зброї (61%) та повішення (31%).

За 2017 рік медико-психологічною реабілітацією у військово-медичних закладах охоплено понад 3 тисячі військовослужбовців.

Медико-психологічна реабілітація учасників АТО в комплексі з лікуванням поранень та захворювань також здійснюється в 29-ти госпіталях ветеранів війни, які визначено регіональними центрами по реабілітації учасників АТО, та Українському державному медико-соціальному центрі ветеранів війни, який визначено координаційним центром в мережі госпіталів. За період з листопада 2014 року по вересень 2017 року у цих закладах проведено лікування і реабілітацію майже 38 тисяч учасників АТО.

У ході заходу Головою Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я, народним депутатом України Богомолець О.В., ініціатором та модератором заходу, спільно з міжнародним експертом Френком Пьюселіком та національними експертами презентовано «Клінічне Керівництво Міністерства США у справах ветеранів та Міністерства оборони США щодо лікування ПТСР (посттравматичного стресового розладу)» та акцентовано увагу на необхідності створення в Україні системи психологічної реабілітації, починаючи від моменту мобілізації або підписання контракту. Ця система повинна забезпечити розмежування психіатричної допомоги, психологічної підтримки, роботи в родині, передбачати створення мережі ветеранських центрів та має стати фундаментом профілактики посттравматичних стресових розладів.

Учасники заходу відзначили, що пріоритетом у вирішенні питань захисту і покращення психічного здоров'я та психосоціального благополуччя учасників АТО та членів їх родин є забезпечення міжсекторальної взаємодії та запровадження системного, інтегрованого, комплексного підходу в організації надання психіатричної допомоги та психологічної реабілітації.

На думку учасників заходу, ці питання не знайшли відображення у затвердженій урядом Концепції Державної цільової програми з фізичної, медичної, психологічної реабілітації і соціальної та професійної реадaptaції учасників антитерористичної операції на період до 2022 року, а схвалена Концепція є тільки фрагментарним вирішенням проблеми та демонструє відсутність нормативного закріплення цілісного комплексного бачення напряму реформування охорони психічного здоров'я та індикаторів ефективності змін. Це може негативно вплинути на якість відповідної Державної цільової програми, що нині розробляється створеною при Міністерстві соціальної політики України робочою групою, до складу якої не залучено усіх учасників системи реабілітації, зокрема фахівців з відповідним досвідом у наданні реабілітаційної допомоги учасникам АТО на базі госпіталів ветеранів війни. Крім того, повноваження щодо організації психологічної реабілітації учасників АТО та кошти, що виділяються на ці цілі розпорошені між різними відомствами, внаслідок чого відсутня системність в роботі і відповідальність за ефективність використання коштів.

За результатами обговорення учасники заходу дійшли узгодженої думки про необхідність розробки та затвердження Загальнодержавної програми охорони

психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року, яка дозволить створити цілісну та ефективну систему охорони психічного здоров'я населення, забезпечить доступність спеціалізованої психіатричної медичної допомоги, психологічної реабілітації та психологічної підтримки.

Учасники «круглого столу» на тему: «Психологічна реабілітація та психіатрична допомога учасникам АТО. Шляхи зменшення рівня суїцидів серед військовослужбовців та демобілізованих із зони АТО»:

1. ЗВЕРТАЮТЬСЯ до Уряду доручити Міністерству оборони України забезпечити нормативно-правове врегулювання питання щодо надання не рідше ніж один раз на шість місяців обов'язкових відпусток для учасників АТО, які перебувають в зоні бойових дій, з метою попередження розладів психіки та поведінки, а також профілактики суїцидів серед військовослужбовців та демобілізованих осіб із зони АТО.

2. ЗВЕРТАЮТЬСЯ до Уряду доручити Міністерству соціальної політики України включити до складу робочої групи з розробки проекту Державної цільової програми з фізичної, медичної, психологічної реабілітації і соціальної та професійної реадaptaції учасників антитерористичної операції на період до 2022 року представників Українського державного медико-соціального центру ветеранів війни та госпіталів ветеранів війни з метою залучення цих установ до виконання вказаної Програми.

3. ПРОПОНУЮТЬ Уряду скасувати мораторій на розробку проектів нових державних цільових програм, що потребують фінансування з державного бюджету, запровадженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 року № 710 «Про ефективне використання державних коштів», та **ЗАТВЕРДИТИ** підготовлену Міністерством охорони здоров'я України «Концепцію розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року» з наступним розробленням проекту відповідної Програми та її затвердженням у встановленому законом порядку.

4. ПІДТРИМУЮТЬ також необхідність створення Міністерства у справах ветеранів та **ЗВЕРТАЮТЬСЯ до Уряду** з проханням прискорити прийняття рішення щодо створення такого міністерства.